

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.

Féltékenységből elkövetett gyujtogatás.

Közi: Dr. R. Ehmer, gráci ügyész.

A Hans Gross-féle «Archiv»-ból magyarra átdolgozta **.

19.. évi november hó 5-én a K.-féle tanya egyik gazdasági épületében lakó Krenn Márton, ki éppen a lovak etetése körül foglalatzkodott, lobogó tüzfényt vett észre. Krenn Mártont rövidesen azelőtt anyja — a 44 éves Krenn Teréz — keltette fel, mert fuvarral egy távol fekvő vasuti állomásra kellett indulnia. Krenn Teréz fiát felkeltvén, a lakóházban ismét nyugalomra tért, hol cselédjével egy szobában hált.

Ezen egyéneken kívül csupán még a 47 éves Kratzer Károly fuvaros volt a tanyán, ki Krenn Mártonnal az istállóban töltötte az éjszakát s azzal egyidejűleg ébredt fel. A tanyatulajdonos a többi gyerekeivel egy távolabb eső tanyán tartózkodott, hol néhány nap óta a gyümölcsösben dolgozott.

A tűz a felhalmozott takarmánykészletben bőséges táplálékra talált, s a szalmával fedett gazdasági épületen oly gyorsan terjedt, hogy a jószágot alig lehetett megmenteni.

A mentési munkálatok közben egy összedülő tűzfal Krenn Mártont oly súlyosan sértette meg, hogy az rövidesen rá meghalt.

A tanya épületei jó karban voltak, a tulajdonos rendezett anyagi viszonyok között élt, az épületek biztosítva voltak, de nem értékükön felül s évek óta egyforma összegre. Az aratás alkalmával összegyűlt gazdasági termékek, melyek, miután az eset idejében takarmányhiány uralkodott, kétszeresen értékesek s nehezen beszerezhetők voltak, — nem voltak biztosítva. Bármily előkészületek, mint pl. értékes holminak biztonságba helyezése, stb. nem voltak kideríthetők, így tehát azon gyauu, hogy biztosítási csalás forogna fenn, kizártnak látszott.

A tűzvész keletkezése gondatlanságra sem volt visszavezethető, mert a háziak, kiknek hajnalban munkába kellett állniok, korán este nyugalomra tértek s így a tüzet gondatlanságból nem okozhatták. A tűz kiütése előtt Krenn Teréz, ki fiát felkeltendő a lakóházból a gazdasági épület végén fekvő istállóig s onnan vissza ment, semmi gyanusát sem észlelt.

A tűz a gazdasági épületnek az istállóval ellenkező végén ütött ki, hol a lakóknak órák óta nem volt keresnivalójuk s mely helyen út sem vezet, azon lehetőség is kizártnak látszott tehát, hogy a járókelők között valaki véletlenségből egy gyufát dobott el s a tűz talán így keletkezhetett. Kizártnak látszott az is, hogy a tüzet egy, a gazdasági épületben magát éjszakára meghuzott csavargó okozta, mert biztosra vehető, hogy az inkább a szénapadlást, mint a nyitott kocsisfészert választotta volna hálólhelyül.

Kézenfekvő volt tehát a gyujtogatás gyanuja. Ily irányban nyilatkozott azután Krenn Teréz is, a gyanut Kratzer Józsa-ra, a fuvaros feleségére irányítva, kinek lovai a Krenn-féle istállóban állottak.

A 47 éves Kratzer Károly már 14 év óta birta Józsat feleségül, mivel nem a legjobb viszonyban élt. A veszedő természetű asszony, ki urát öt gyermekkel ajándékozta meg, nagyon elkeserítette férje életét. Kratzer évekként ezelőtt egyszer megcsalta feleségét s az ez alkalmal szerzett betegséggel nejét is megfertőzte, mi a házastársak közötti viszony javulására éppen nem járult hozzá.

A házastársak előbb más vidéken laktak s az eset előtt csak egy évvel kerültek a községbe, hol gyors egymásutánban különböző parasztoknál buzódtak meg, a nélkül, hogy egy helyen is állandó lakást kaphattak volna, mert nem fizettek pontosan s Kratzer Józsa nem tudott a bázsiakkal békeségben kijönni.

Így egy alkalommal az akkori háziaszonynyal összeveszve, azt becsületsértésért feljelentette, ki — miután a tárgyalásnál nem jelent meg — pénzbüntetésre is ítéltetett. Ezen — reá nézve előnyös — elintézés daczára, Kratzer Józsa nem szünt meg ellenfelét gyűlölködéseivel üldözni s ismételten azzal fenyegette, hogy: «Várj csak, még füstbe megy a háza», — mit az illető úgy magyarázott, hogy Kratzer még néhány pört akar a nyakába sózni, hogy az így keletkező kiadások által csekély vagyona felemésztessek.

Kratzer Józsa nemcsak maga veszedkedett mindenki-vel, hanem másokat is egymásra uszított. Így egy alkalommal viszályt szított Hohl Teréz, későbbi háziaszonya és T. szomszédasszony között, utóbbinak Teréz állítólagos szidalmazásait elmesélve, mikor is hozzátette,

Elő magyar vill. erőre berend. hangszer-gyár honvédség, valamint a m. kir. csendőrség szerződött szállítója és a Ludovika Akadémia házi hangszerkészítője, az Oeska! és a szabadalmazott Rákóczi tárogató feltalálója Budapest, Lánchid-utca 5. Gyár: Öntőház-utca 2.

STOWASSER JÁNOS

osászári és királyi udvari szállító, a cs. és kir. közös hadsereg, a m. kir. házi hangszerkészítője, az Oeska! és a szabadalmazott Rákóczi tárogató feltalálója Budapest, Lánchid-utca 5. Gyár: Öntőház-utca 2.

Ajánlja saját gyárában készült összes vonós és fuvó hangszereit és alkészleteket. Harmonikák erős elpusztíthatatlan hangokkal. Az összes hangszerek javítása olcsón eszközöltetnek. Arjegyzék minden hangszerről külön küldetik. Magyarország legnagyobb vonós és fuvós hangszerek gyára. 6

bogyilyent nem túrne, hanem felgyujtaná Hohl Teréz lázat.

19. évi augusztus hó közepe óta Kratzerék T.-éknél laktak, kik azonban nem bocsájthattak Kratzeréknak istállót is rendelkezésre; nem maradt tehát más bátra, minthogy Kratzer lovaival együtt, a mintegy 25 percznyire fekvő Krenn-féle tanyán keresett szállást, hol — a mennyiben nem volt fuvarral távol, — napközben is a lovak gondozása körül foglalatoskodott. Az éjszakákat eleinte családjánál töltötte, mikor azonban az időjárás ridegre fordult s több munkát is talált, többszörösen éjjel is a Krenn-féle tanyán maradt, részben, mert terhesnek találta, a napi teendők elvégzése után a sötétségben hazamenni s korán reggel ismét munkába állni, részben pedig, mert feleségének tényleg kedvezőtlen anyagi helyzetük miatti örökös panaszai s szemrehányásai elől menekülni akart.

Mindig ritkábban jött haza, október közepétől kezdve azután egészen elmaradt s csak hébe-hóba küldött feleségének pénzt és élelmiszereket.

Október közepe tájt körülbelül nyolcz nappal a tűz előtt, Kratzer Józsa, kit férjének távolléte bosszantott, s ki urának hitvesi bűségében gyanakodott, megjelent a Krenn-féle tanyán s Krenn Terézzel, miután ura távolmaradásának s elidegenkedésének okát benne sejtette, egy botrányos jelenetet idézett elő, melynek folyamán azt azzal is vádolta, hogy urát kitartja.

Krenn Teréz nem maradt a felelettel adós s hiába iparkodott dühöngő ellenfelét féltékenykedésének alap-talan voltáról meggyőzni, Kratzer Teréz a következő fenyegetéssel hagyta el az udvart: „Ki kell neki menni ebből a házból.”

Ezen jelenet a gyujtogatató után nyomozó csendörnek támpontul szolgált, hogy a tett elkövetésével szintén Kratzer Józst gyanusítsa, annál is inkább, mert a Krenn család egyébként köztisztületben részesült s nem voltak ellenségei.

Kratzer Józsa felelősségre vonva, tagadott s azt állította, hogy a kérdéses éjszakán lakását nem bagyta el. 10 éves fia a csendör által külön kikérdezve ellenben előadta, hogy anyja éjszaka egészen felöltözve elhagyta a szobát s reggel megparancsolta neki, hogy erről ne beszéljen senkinek. Hogy hová ment s hogy meddig maradt távol, nem tudta megmondani, mert anyja távozása után mindjárt elaludt.

Letartóztatva a járásbírótság előtt is tagadásban maradt, de midőn tudomására adták, hogy az ügyészséghez fog bezáratni, váratlanul s saját kezdeményezéséből beismerő vallomást téve előadta, hogy ura 14 nap óta sem róla, sem a gyermekekről nem gondoskodik, elhatározta tehát, hogy lakásán felkeresi s ott kérdőre vonja.

Alig ért a házhoz, Krenn Teréz azonnal a legdurvább szavakkal szidalmazta s a tanyáról elkergette.

Hazaérve még azon reménnyel volt, hogy ura mégis csak vissza fog hozzá térni. Nap-nap után várt rá, de hiába, éjszakákon át nem aludt s urának viselkedése miatt kétségbe volt esve. Az ura, valamint Krenn Teréz részéről ért bántalom mindég jobban bántotta. Miután ura nyolcz nap után sem tért hozzá vissza, s miután azt hitte, hogy ura azért hanyagolja őt el, mert Krenn Terézzel viszonya van, elhatározta, hogy a tanyát felgyujtja.

November hó 3-án hajnalban három óraker elment hazulról s mintegy fél óra mulva a Krenn-féle tanyához ért. Az istállóban már világosságot látott s ott beszelgetést is hallott.

Hogy senkinek baja ne történjék, s hogy Krennek jószágukat meg tudják menteni, az istállótól távol eső helyen gyufával gyujtotta meg a fészert.

Figyelemreméltó azon itt, de más bünesetben is megfigyelt tény, hogy a terhelt előző kijelentései megjelölik azt az irányt, melyben a rombolási ösztön azután tényleg kitör. Azon ismételt szándék, hogy gyujtogatással áll bosszút, a kéjézés, mely ezen képzelettel jár, de az elkövetési mód és a keresztülvitel részleteinek elképzelése is, mindinkább háttérbe szoritotta a bűn elkövetésétől iszonyodó ösztönt s úgy szólván megjelölte azt az utat, melyen vádolt egy különösen erős felindulás alkalmával a büntett elkövetéséhez lépett.

Kratzer Józsa nem adott arról felvilágosítást, hogy miért ismerte be tettét épen az ügyészséghez való átkísérése alkalmával?

Tapasztalati tény azonban, hogy a külső életmódnak mélyreható változása, oly kedélyhangulatokat idéz elő, melyek a magabaszállás melegágyát képezik, a lelkiismeretet felébresztik s azon ezélből, hogy a lelkiismeretre nehezedő nyomás enybitessék, — beismeréshez vezetnek.

Természetes, hogy egy ily módon létrejött beismerés leginkább fogja az igazságot megközelíteni.

Egy súlyos vád.

Irta: Argus.

Ha a mindent meglátó és megítélő nagyközönségnek a csendőrség iránti vélekedését megfigyeljük, arra a saját tapasztalatra jutunk, hogy általában elismeri ugyan a csendörnek a közbiztonsági szolgálatra való rátermettségét s azon a téren való eredményes működését, de ezt az elismerést lerontja azzal a szintén általános természetű s a köztudatba már belerögződött súlyos vád fentartásával, hogy a csendör valósággal egy bántalmazásra teremtett közeg,

Egy-egy elfogottnak vagy elővezetendőnek a csendör általi bekísértetése alkalmával gyakran hallhatók ily kijelentések „No ennek se szeretnék a bőrében lenni! Ez se köszöni meg a mai vacsorát! Ennek is lesz hadd' el hadd'!” stb. nem az illető elítélésével járó kellemetlenségre céloz a nagyközönség, hanem azt

A legjobb órák,

legszolidabb ékszeresek, egyszerűtől a legdrágábbig, ugy készpénz, mint részletfizetésre 10 évi jótállás mellett kaphatók

BRAUSWETTER JÁNOS

műrészénél Szegeden.
Javítások 5 évi jótállás mellett.
Arjegyzék ingyen!

A hédvárali kastély.

sejteti, hogy jól tudja, hogy arra csak bántalmazás várhat.

Ennek a véleménynek a következményei azután a napilapokban időközönként megjelenő azon közlemények, melyek a csendőrt, mint a brutalitás netovábbját állítják oda, a bántalmazást valósággal csendőri specialitásnak tekintik.

Pedig, ha úgy az egyeseket, mint a sajtó embereit megkérdeznők, hogy mire alapítják a csendőrségre sértő eme állításukat, hát bizony nagyon is gyarló feleleteket kapnánk. Az egyik itt, a másik amott hallott esetekkel hozakodnék elő s a végén kiderülne, hogy az összes állításuk, ha nem is teljesen alaptalan, de nagyon is csekély alappal bíró mendemondákon és pletykákon alapuló híresztelés. A mi pedig tény és valóság az egészben, az oly csekély hiba vagy szabálytalanság, hogy ugyanannyit bármely testület tagjainál találhatunk.

Míndezekkel pedig nem azt akarom mondani, hogy a csendőrség részéről bántalmazás egyáltalán nem történik, hanem csak arra akarok rámutatni, hogy az az egy-két eset, a mely szórványosan és utóbbi időben mind ritkábban és ritkábban előfordul — semmiképen nem jogosíthatja fel a nagyközönséget eme ránk nézve lealázó feltevés általánosítására. S még kevésbé jogosíthatja fel arra, hogy a bántalmazást, mint csendőrségi specialitást emlegessék.

Alaposabb utánajárás és a körülmények gyökeresebb ismerete mellett megállapíthatjuk, hogy ha történik is bántalmazás, az nem a csendőrség szervezetének, oktatásának és vezetésének hiányosságából származik és feltevés is egy régi időből visszamaradt rossz szokásnak általános ismeretén alapul, a mely szokás a közönség meggyőződéséből való kipusztíthatását kisebb részről a tényleg előforduló, nagyobb részről pedig a raffinált büntetéseket által a bíróságok előtt gyakran hangoztatott, de még gyakrabban valótlanul bizonyult bántalmazási esetek akadályozzák. És akadályozza még az is, hogy a közbiztonsági közegek részéről a régebbi időkben nyilvánosan elkövetett bántalmazási esetek ismerete annyira belerögződött már a köztudatba, hogy azt ama pár évtized alatt, mióta a csendőrség öröklik a közbiztonság felett, kiirtani nem is lehetett.

Mint említém, a bántalmazás egy régi időből visszamaradt rossz szokás. S a közbiztonsági közegek, úgy a csendőrré is, úgyszólván öröklött terheltség. Örököltük ezt a közbiztonsági szolgálat terén működő elődeinktől, ép úgy, mint a bogy öröklök a gyermekek szüleiktől a tuberkulózist, az elmebajt vagy más hasonló betegséggel járó terheltséget esetleg a rossz szenvedélyt.

Öröklött terheltségnek nevezem a bántalmazásra való hajlamot azért, mert a régi közbiztonsági közegek, mint az elbeszélések és egykori iratok igazolják, nemcsak az ókorban és középkorban, de a csendőrség közvetlen elődei: a pandurok, még a múlt század Rádai-féle korszak idejében is, úgy batalomfítogatásból, mint vallomásra bírás céljából egyre-másra követvén el a bántalmazást. Miután az a legtöbbször nyilvánosan történt, de másrészt a nyilvánosságra kiszivárgott hírek alapján a köztudatba a csendőrség bántalmazása annyira belerögződött, hogy a nagyközönség — közte egynémely csendőr is — részben a megtorlás eszközeként tekintvén ezt az eljárást, a vele való meggyanúsítás alapján a bántalmazás örökségül visszamaradt a csendőrségre. Legalább a nagyközönség abban a feltevésben van, hogy

elődeink a szolgálati teendőivel együtt átvettük az eljárásaikban követett rossz szokásaikat is. A régieket azonban eme rossz szokás miatt jogosan megróni nem lehetett; legalább olyan jogosan nem, mint azt a mostaniak megérdemlenék.

Megmondom azt is, hogy miért?

A régi időben maga az ítélkezés is a szemzet-szemért, elvén alapulván, nem csodálható, hogy a közbiztonsági közegek, a ki akkor magát az igazságszolgáltatás megtorló eszközének is tekintette, egyre-másra bántalmazott; sőt legtöbb esetben az enyhébb természetű bűncselekmények elkövetőit fel sem jelentette hanem egyszerűen elverte s ezt megtorlásnak tekintette ő, úgy vette a bűnös és úgy számította be a nagyközönség is.

Hiszen, ha a régi időből való büntetésnemeket: a máglyán való megégetést, a szurokban főzést, felnégyelést, kerékbetörést, nyelvkitépést, szemkiszurást vagy a testnek más módon való s az elkövetett bűncselekmény akkori büntetésének megfelelő megcsonkítását s a megbotozást, megvesszőzést, mint büntetésnemeket tekintjük és figyelembe vesszük, hogy a tagadásba levő büntetéseknél beismerő vallomásra bírása is majdnem ezekhez hasonló módon történt, nem csodálkozhatunk és megsebotránkozhatunk a spanyol inkvizíció, az eperjesi vértörvényszék és a Rádai-féle korszakok közbiztonsági közegeinek, azokba a korszakokba és eljárási módzatokba teljesen beillő, hátborzongató barbárságain.

Még itt vannak előttünk eme korszakok egyes kinzó eszközei a börtönügyi muzeumokban, tehát nem képzeltől állítom a fentieket.

Igaz, hogy ilyen elbánás mellett nagyon sok megrogzott gonosztevőnek vallomásra nyílt a szája és vallomása folytán oly dolgok is napfényre kerültek, a melyek humánus bánásmód mellett talán örökre homályban vagy kiderítetlenek maradtak volna.

Szándékosan idéztem e szót «talán». Mert nagyon feltehető, sőt bizonyos is, a mit jelenben is számtalan eset igazol, hogy szorgosabb, körültekintőbb és kitaróbb utánjárás és a nyomozási eljárásnak alaposabb ismerete mellett, abban az időben is kideríthették volna a bűncselekményeket. Sőt bizonyos, hogy derítették ki így is. De mert az akkori közlekedési viszonyok mellett a távoli hatóságokkal való érintkezés, a gonosztevők üldözésénél s öforduló nebézségek, nemcsak a bűnesetek kiderítését hátráltatták, hanem nagyon sok esetben még az eredményt is megghiúsították volna, a fősúlyt a kinzó vállatásra fektették s minden nyomozó közegek és hatóság azon határozott meggyőződésben alkalmazta, hogy a büntetésnél szemben ez a legcélszerűbb eljárás, mert «nemcsak büntet, hanem javít is».

Hogy aztán az ilyen eljárás mellett hány ember volt teljesen ártatlanul és hosszabb ideig folytonos és váltakozó kinzás alatt s hány ember lett az ökönt kicsikart vallomások alapján, válogatott halálnemekkel való elpusztításra, megcsonkításra vagy örökös sanyolódásra elítélve, ha csak az igazi tettes, valamely véletlen folytán, még az itélethezatal előtt elő nem került, az más kérdés.

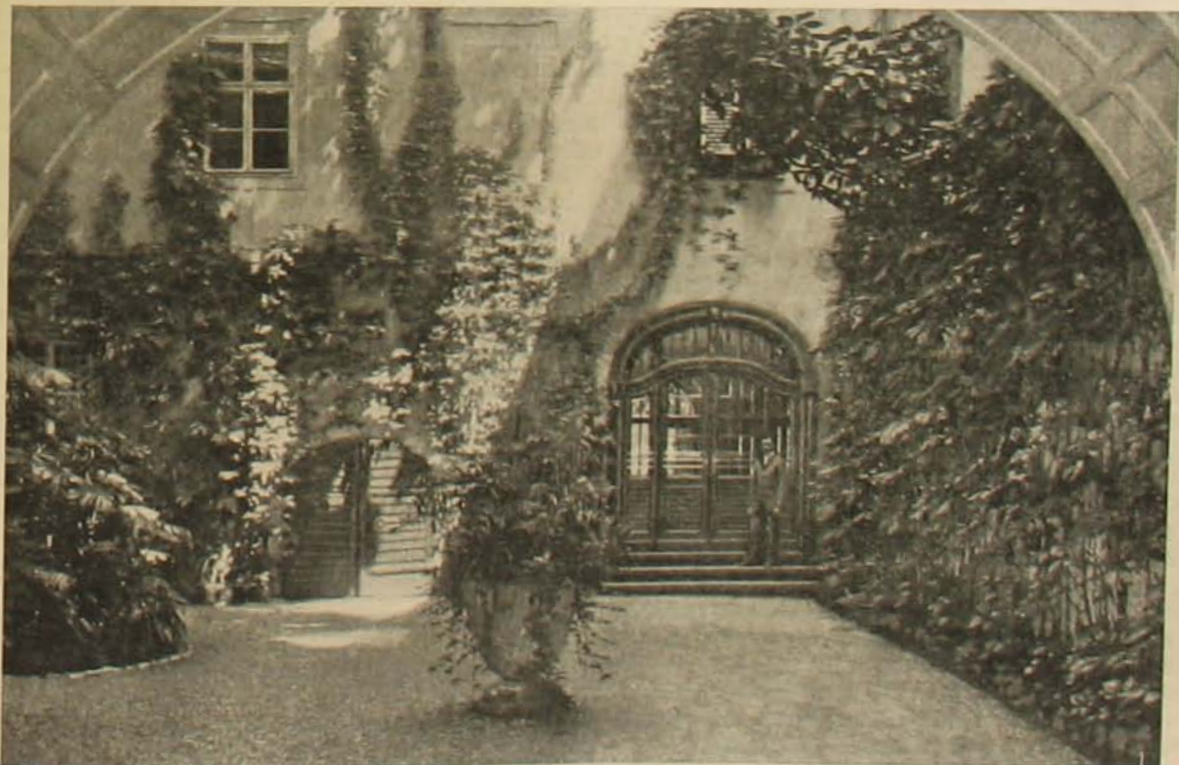
Ez az, a mit fentebb említettem, hogy átment és mélyen gyökereszik a köztudatban még most is, dacára annak, hogy már jó ideje, hogy a civilizáció és humanizmus fejlődésével, az említett büntetésnemek is fokozatosan kiküszöböltek és elmaradt a műveltebb nemzeteknél a kinzó vállat s a testi fenyegetések alkalmazása is.

Ha fáj a feje⁷ ne tétovázzék, hanem használjon azonnal **Beretvás-pastillát**

mely 10 perc alatt a legmáskacsabb migránt és fejfájást elmulasztja. — Ára K 1,20. — Kapható minden gyógytárban. Készíti Beretvás Tamás gyógyszerész Kispessten. Orvosok által ajánlva. Három doboznál ingy. postai szállítással.

A miniszterelnök családi körben.

A kastély belső udvara.

A hédervári kastélyból.

És, ha figyelembe vesszük, hogy a csendőrségnél panaszttevő sértett vagy káros, a mint arra a kérdésre, hogy kit gyanúsít, megnevez valakit, mindjárt hozzá is teszi, nem kell annak, kérem, csak egy pár pofon, mindjárt megmond az mindent; és hogy az a parasztember, ha rakoncátlan, dubaj fiának egy-két nyakonütéssel járó rendreutasításáról értesül, alkalmilag megköszöni a csendőrnek eme — szerinte — javító hatással bíró elbánást; és, ha halljuk, hogy egyes községi előljáróságok, sőt hatósági főnökök is csak azt a csendőrt tartják erélyesnek és szolgálati tevékenységét a közbiztonsági szolgálatra előnyösnek, a melyik nemcsak észszel, hanem kézzel is — és pedig nem kesztyűs kézzel — lát hozzá a megzavart közbiztonsági állapot helyreállításához: mondom, ha mindezeket figyelembe vesszük, bátran állíthatjuk, hogy még nagyon-nagyon hosszú idő kell abhoz, míg a theoretikus gondolkodású emberek szerinti az az ideális állapot bekövetkezik, hogy a közbiztonsági közeg — legyen az csendőr, rendőr, pandur vagy kisbíró — nem bántalmaz vagy hogy illet róla általánosságban nem állítanak.

Nehogy pedig azt higgye valaki, hogy az elmonditattal éppen a bántalmazás fentartását vagy az esetleg bántalmazó csendőrt pártolom, sietek kijelenteni, hogy közleményem eddigi részében inkább csak az említett súlyos vád honnan való származásának alapját igyekeztem felderíteni azok előtt, a kik mindenáron csendőri specialitásnak igyekeznek feltüntetni a bántalmazást és általánosítani akarják azt az egész testületre nézve.

Arra nézve pedig, hogy miként gondolkozom a bántalmazásról; hogy miként nevelődik bele egynémely csendőri a bántalmazás alkalmazásába; hogy mily következményekkel jár az ily magáról megfeledkezés a csendőrré nézve — és, hogy miként lehet a bántalmazás elkövetésétől vagy ennek csak gyanujába keveredéstől is legjobban óvakodni — még az alábbiakban fogok kitérni.

*

Egy igen mélyértelmű magyar közmondás szerint: a mit nem kívánsz magadnak, ne tedd azt ember társadnak!

Ez az elv megdönthetetlen és érvényes a bántalmazásra nézve is. És bizonyos az is, hogy a bántalmazást minden higgadtan és megfontoltan gondolkodó csendőr elítéli az ezekkel ellentétesen gondolkozók, habár csak feltéve, hogy akadnának is, nem tudnának felhozni egyetlen olyan okot sem, a melylyel bárkit is meggyőzhetnének a bántalmazás szükséges illetve indokolt alkalmazásáról.

És ezt az állításon fentartom annak dacára is, hogy egyszer már — nem is olyan régen és pedig az új K. P. életbe léptetése után — a többek között olvastam egy kir. ügyész vádbeszédét, a melyben a kir. ügyész, a törvényszéki tárgyaláson a csendőrök terhére beigazolódott bántalmazást a következőképen értékelte:

„Igaz, hogy a nyomozást vezető csendőrök vádlottat, hogy beismerő vallomást tegyen, bántalmazták, de ennek megvolt az a jó hatása, hogy vádlott a tettet beismerte és az ellopott pénzt előadta!”

És fentartom annak dacára is, hogy külszolgálatom ideje alatt, nem rám nézve és nem sokszor ugyan, hallottam egyes egyénektől, a kiknek rakoncátlan, dubaj, engedetlen természetű és viselkedésű fia vagy cse-

lédje alaposan rendreutasítva került ki a csendőr kezéből, olyan megjegyzést:

„Jól tette az ur! hadd tanuljon rendet a haszontalan kölyök!”

Ez az utóbbi elismerés legfeljebb csak megnyugtatóul szolgálhatott arra nézve, hogy a katonai törvények szerint vétségnek minősülő és hivatalból üldözendő eme cselekményt, sem a sértett, sem a hozzátartozója nem fogja feljelenteni az illetékes parancsnokságnak és így a jogtalanul megtorlással élő csendőr a megbüntetését elkerülheti.

Az előbbi megdésérésnek azonban még ez az előnye sincs meg és a szóbanforgó esetben sem volt. Mert a kir. törvényszék a jó hatással járó bántalmazást az ügyésszel ellentétben, törvénytelen eljárásnak tekintve, megtorlása végűt, az ítélet jogerőre emelkedése után, áttette az iratokat a kerületi parancsnoksághoz, a hol nagyon természetesen, megindult a fegyelmi eljárás a terheltek ellen.

*

Az erőszakoskodásnak s a bántalmazásnak ellensége, sokszor eltünődik rajta, hogy a csendőr, a ki a szigorú katonai törvények alatt áll és ismeri a humanizmus fokozatos fejlődését is, hogy követhet el csak egyetlen bántalmazást is.

De csak az olyanok tűnődnek ezen, a kik a csendőr általános helyzetét nem ismerik. Mert azok, a kik a csendőrségi szolgálat egyes körülményeit ismerik, tudják jól, hogy mennyi kísértésnek van kitéve a csendőr abban a tekintetben, hogy bántalmazásra bírják. Ügyészolván minden emberben, a kikkel érintkeznek, egy-egy kísértőre talál, a kik kifejezetten vagy példálózgatással mind a bántalmazásra igyekeznek őt ösztönözni.

Ha egy panaszos a sérelmére történt büntetendő cselekményt előadja, és az ezt nyomon követő ama csendőri kérdésre, hogy kit gyanúsít, valakit megnevez, azt már minden kérdés nélkül hozzáteszi:

Vékony bőre van annak, kérem, egy pár pofonra mindent bevall! vagy: csak egy kicsit rá kell ijeszteni, vall az mint a karikaesapás!

A cseléd tartó egyének, a helyett, hogy bibát követő cselédek megbüntetését kívánnák, a panasztétel után mindjárt kijelentik a csendőr előtt, hogy csak megfélemlíteni és rendreutasítani akarják azokat. És ezt a megfélemlítést vagy rendreutasítást — kézmozdulatokkal vagy példálózgatással jelölve — a hibás cseléd bántalmazásával vélik eredményesen elérhetőnek.

Ugyancsak így példálózhatnak a csendőr előtt az előljárósági tagok is, ha egyik vagy másik községben a fiatalság dubajkodása már tűrhetetlenné kezd válni és az általuk is ismert csendőri eljárásoknak és feljelentéseknek nincs mindjárt a kellő hatása, vagy ha eredménytelenül nyomoz a csendőrség egy-egy büncselekmény elkövetői után.

Ugyancsak aztán, ha egyik vagy másik eset bösei iránt náluk érdeklődik, a követendő eljárás feletti tanácskozás közben ugyesen beleszóvik a beszédbe, hogy csak ezt vagy amazt, mint fölkompost, kellene jól elővenni, azt kellene megijeszteni, mindjárt vége lenne a dubajkodásnak vagy előkerülne a többi tettes és a keresett holmi is. És nagyképu fontoskodással hozzátesszik, hogy ehhez ám X. csendőr vagy Y. őrsvezető úr értett csak!

Ha aztán az érdeklődő csendőr vagy altiszt bougrik

BUTOR

kézpénzért v. részletfizetésre legjótányosabb áron
EHRENTREU ÉS FUCHS TESTVÉREKNÉL
 BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRÚT 8. SZ.

13 Képes árjegyzék ingyen. :: Telefon 38-59.

BUTOR

A hédervari kastélyból. — A miniszterelnök dolgozó-szobája.

és a jelzett elődök mikénti működése iránt kíváncsiságot árul el, készségesen elmondják neki, hogy hasonló esetekben ekkor ezt, máskor azt (itt következik bizonyos félre nem érthető kézmozdulat vagy szóbeli kifejezés) vette kezelés alá.

Közben különféle dicsérő megjegyzések hallhatók:

Az volt ám az igazi csendőr!

De tudott is érteni az olyasféle ké nyelven!

Mindenki csak ahhoz fordult, ha baja volt!

Míg az itt volt (csendőr vagy őrsparancsnok) nem történt ám itt ilyesmi!

Még az őrsparancsnokánál is többet tudott! Stb.

Ugyancsak ilyen módon dicsérgetik előtte egyik vagy másik jó nyomozó hajtársát is, a ki a megfelelő kereszkérdéseket (itt megint a félre nem érthető kézmozdulat következik) tudta igen jó eredménnyel alkalmazni.

Természetes, hogy az ilyen olesó diesőség hamar a fejébe szállana a gyengébb akaraterejű és könnyebben befolyásolható csendőrnek, és ha nem volna mellette egy higgadtabban és megfontoltabban gondolkozó hajtárs, bizony beugrana és megfolejtkezve a szigorú tilalomról s annak ránézve szomorú következményeiről, igyokoznák megörökíteni a nevét a község közbiztonsági állapotának szájhagyományként őrzött kótes értékű történetében.

A bántalmazásra való kisértésnek igen gyakori módja az is, hogy a raffináltabb büntetéseket, csak hogy a csendőr előtt tett beismerő vallomásukat a bíróság előtt sikeresebben visszavonhassák, különféle módon szinte provokálják a csendőrt bántalmaztatásukra.

Egy a csendőri eljárást már jól ismerő szokásos büntettes csak ránéz a vele foglalkozó csendőrré s megfigyeli annak a nyomozás során követett eljárását, már tisztában van vele, hogy miként kell viselkednie.

Ha az ellene felmerült gyann alapos és érzi, hogy a bizonyítékok beszerzése sem okoz — legalább szerinte — nehezebb munkát, elkezd sértő módon viselkedni, tiltakozik az őt ért zaklatás ellen, feljelentésekkel fenyegetőzik. S ha aztán sikerül neki a csendőrt a bekotürésből kihozni s az ekként felingerelt csendőr tanuk előtt, habár sérülés okozása nélkül is, vagy tanuk hiányában sérülés okozásával, egyszer vagy többször megüti, mindjárt beismerő vallomást tesz, összebeszél mindenféle ostobaságot, vezetgeti a csendőrt jobbra-balra a sehol fel nem található bünjelek után, tette társakat nevez meg, a kiket soha látott és esetleg csak haragosai s a csendőrt ekként letéritve a helyes útról és nyomról, előidézi, hogy a bizonyítékok beszerzése utáni fáradozást megunva, egyszerű beismerés alapján feljelentik.

A bíróságnál természetesen visszavonja beismerő vallomását s bántalmaztatását vagy orvosi hitellel vagy tanukkal igazolja s ezek rendszeren igazolják is azt. Célját elérte, sőt nyert ügye van. A bíróság felmenti és a csendőr ellen is feljelentést tehet.

A többek közt engem is így akart egyszer beugratni egy delikvens.

Hatrendbeli betöréses lopásért elfogtam. A bizonyíték csak részben volt még meg. De gondoltam, minék hordozzam ezt az ombert magammal, hiszen csak nyűg volt a nyakamon. A további bizonyítékok beszerzéséhez már nem volt rá szükségem s utóll se tarhattam, hogy azt megsemmisítheti.

Gondoltam, hogy még egyszer kikérdezzem s ha akkor is tagad, átudom a bíróságnak, legalább míg a pótnyomozással a bírói vizsgálathoz szükséges adatokat és hiányzó bizonyítékokat beszerzem, még alkalma se legyen azt megnehezíteni.

Kikérdeztem tehát és mivel ekkor is konokul tagadtam,

kijelenttem neki, hogy másnap a bírósághoz fogom bekísértetni.

Nagyot nevetett és gunyosan megjegyezte: kár a fáradságért örsvezető úr! hamarabb hazajövök én mint a kísérő csendőr urak! Már csak okosabban cselekedtet az előbbi örsvezető úr! — folytatta tovább.

— Miért? — kérdeztem meglepetten.

— Hát csak azért — felelte kicsinylően az én emberem, — mert az az ilyen csekélységért adott egy pár pofont, egy párszor megrugott és elbocsátott! A többit elvégezte a bíróság!

Neki hatrendbeli betöréses lopás csekélység volt és mivel be nem ismerte, a bizonyítékok súlyát pedig nem tudta mérlegelni, színterpe egy pár pofonnal el lehetett volna intézni az egész ügyet.

Természetesen, ha fel nem jelentem, meg is verhettem volna, bizonyára nem tett volna ellenem feljelentést. De milyen másként alakult volna a helyzet, ha a megverés után még fel is jelentem.

De hát én nem ugrottam be. És felvilágosítottam, hogy nagyon csalódik, ha azt hiszi, hogy ily olcsó szerrel megszabadulhat és biztosítottam arról is, hogy azon a nyáron rozsdás marad a kaszája az aratástól.

Úgy is történt.

Míg az említett nyomozás a vizsgálóbíró újabb és újabb sürgetésére és irányító felhívásaira az újabb és újabb pótnyomozásokkal befejeztetett és a vizsgálat az újabban beszerzett bizonyítékokkal kiegészítettett, vizsgálati fogsága mindig újabb nyolcz nappal hosszabbított meg, úgy, hogy 30 napnál tovább volt vizsgálati fogságban.

Mellesleg megjegyzem, hogy az is valótlan volt, a mit elődömről mondott, mert sokkal előrelátóbb és óvatosabb csendőrnek ismertem én azt, hogysem bántalmazásra engedte volna magát ragadtatni. Gyanúsított tehát csak az én beugratásomra találta ki és adta elő az egészet, mint megtörtént dolgot.

Hogy az elmondottakhoz hasonló hány beugratás fordul elő a csendőrségi szolgálatban, annak csak a jó Isten a megmondhatója. S bár az ilyenek a köztünk előforduló szóbeszéd folytán a csendőrségnél általában köztudomásra jutnak, mégis akad néha egy-egy csendőr, a ki újból beugrik.

Mindezek mellett azonban nem tagadható az sem, hogy akad olyan csendőr, a ki, minden beugratás nélkül, csupán saját kezdeményezéséből bántalmaz. De ez oly ritka eset, hogy a változatos emberi természettel és az emberi gyaroltságból származó heves felindulással magyarázni lehet, annál is inkább, mert egynémely büntetés az elővezetésnél vagy kikérdezésnél oly kihívó és annyira sértő viselkedést tanusít, hogy bármily anyagi türelmű legyen is az a csendőr, a szolgálati fáradalmak és küzdelmek által megviselt szervezetében már nem lévén meg a kellő ellentálló erő, a renitenskedés feletti erős felindulásában megelégedkezve magáról, bántalmazásra ragadtatja magát.

Az ily megelégedkezés azonban, ahhoz képest, hogy a bántalmazás mi okból történt s mily mérvű sérülést okozott, ha behizonyosodik, minden alkalommal fegyelmi vagy büntetőbírósi megtorlást von maga után.

S tagadhatatlan, hogy már sok szépen megindult karriérnek szegte útját a bántalmazás miatt kiszabott büntetés s az ennek súlyosításaként kimondott lefokozás és a csendőrségből való elbocsátás.

És, ha más körülmények nem is, de a nyilvánosságra jutott ily súlyos természetű ítélezések meggyőzhetnének

a csendőrség elleni vádaskodókat, hogy a bántalmazással terhelt csendőr a testület részéről csak annyi védelemben részesül, a mennyit a törvény és humanizmus megenged. Eltűsölésről azonban szó sem lehet.

S ugyancsak az a szigorú ítélezés nagyon alkalmas intőpélda arra is, hogy a csendőröket a bántalmazás elkövetésétől visszariassza.

Már most csak az a kérdés, hogy az említett kísértesek és provokálások mellett miként kerülheti ki a csendőr a bántalmazást vagy annak a hírébe való keveredést?

Erre legegyszerűbb felelet az volna: Fékezze indulatait!

Az ehhez szükséges erős lelki tulajdonsággal azonban — mint tudjuk — igen kevés ember rendelkezik. Azoknak tehát, a kik indulatos természetűek, hosszabb időn át szigorú önuralmat kellene gyakorolniuk eme szenvedélyük felett, meg kellene tanulniok türelmesnek lenni s így elsajátítani az indulataik feletti önuralom gyakorlását.

Nem is olyan nehéz ez, mint első pillanatra látszik. Csak kitartás és erős akarat kell hozzá.

Az ókori Demosthenes kavicsokat rakott a nyelve alá, hogy leszoktassa magát a dadogásról. Majd, hogy hangját erősítse, kijárt a tengerpartra és órák hosszúra a szélbe kiabált.

Gladstone, a nagy angol államférfi, hogy izmait erősítse, tüzfűjét mindig maga vágta. Mások pedig ugyane célból rendszeres időközönként súlyzókat emelgetnek, tornáznak s gyakran hosszú gyalogsétákat tesznek.

Szóval, ha körülnézünk és mindent alaposan megfigyelünk, azt tapasztaljuk, hogy az az ember, a ki gyengeségét, hibáit érzi és tudja s azokról leszokni és tökéletesedni akar, könnyen megtalálhatja annak a módját is.

S ha mégis akadna olyan indulatos természetű csendőr, a ki indulatai fékezésének módját nem találná meg, annak fölöttébb ajánlatos, hogy minden olyan működését, a miközben indulata elragadtatja, tanuk jelenlétében végezze. A nyilvánosság ugyanis igen jó hatással van a szenvedély lehűtésére. E mellett iparkodjék a lehető legbékésebb hangon és tisztességes modorban kezdeni a figyelmeztetést, megintést és folytatni a kikérdezést, mert így nem ad alkalmat a gyanúsítottnak a vele szemben való sértő, kihívó viselkedésre.

S ha mindezek daczára mégis indulata felindulása jöhetne, rövid időre, t. i. míg az előidézett felindulása elmúlik, függessze fel a kikérdezést, a folekkel való tárgyalást és csak később folytassa azt.

Számtalan példa igazolja, hogy épen a legnyugodtabb hangon folytatott kikérdezés hozza zavarba a gyanúsítottat; az pedig mindennél bizonyosabb, hogy egy mérésékel, jóakaratu hangon s az adott esethez illő tisztelettel kifejezett törvényszerű figyelmeztetés vagy megintés mindig kellő hatással jár.

Hiszzen a törvényszéki tárgyalásokon is számtalan esetben előfordul, hogy a vádlott magával a bírósággal szemben is kihívóan, tiszteletellenesen viselkedik, a tanukat meghazudtolja, sértegeti vagy czinikus viccekkel támadja a bíróság tekintélyét és veszélyezteti a tárgyalás méltóságát. S mégis beéri a törvényszék elnöke egy-egy komoly rendreutalással és csak a legritkább esetben alkalmazza az előirt rendbűntetést.

Nem szabad tehát a csendőrnek se megelégednie állása méltóságáról, nem szabad csökkenteni a tekintélyét az által, hogy többek jelenlétében vagy tanuk nél-

kül is szabad folyást enged indulatainak s ennek folytán sértő viselkedésre, esetleg bántalmazásra ragadtatja magát. A mely csendőr megszokja az indulatai felett való uralkodni tudást, az sobase kerül kellemetlen helyzetbe.

Mindezekon felül pedig ne tekintse magát egyetlen csendőr sem az igazságszolgáltatás megtorló eszközének, hanem csak annak, a mire rendeltetett: közbiztonsági közegnek. S tetteiben vagy eljárásában ne a bosszu, hanem az emberszeretet által vezéreltesse magát. És tanulja meg, hogy az a legnagyobb győző, a ki önmagát legyőzni tudja.

Tisztességes, jóakaratu és tapintatos eljárás mellett a bántalmazás minden esete elkerülhető. Ily működés mellett megczafolhatjuk azt az ellenünk még mindig hangoztatott súlyos vádat, hogy a csendőrség sokszor bántalmaz s több lesz a jóakarónk és kevesebb az elleniségünk. És bizonyíthatjuk a nagyközönség előtt, hogy jobbak vagyunk a bírúnkél és nem vonbatnak benűnket egy kalap alá a régi kor közbiztonsági közegeivel.

És tartsuk szem előtt azt a fentebb is idézett mélyértelmű magyar közmondást: «A mit nem kívánsz magadnak, ne tedd azt embertársadnak.»

Szunyogüzés szagos anyaggal.

Most jelent meg a Magyar Balneológiai Egyesület 1911-iki évkönyve Vámosy Zoltán szerkesztésében. A vaskos kötetben hazánk fürdőügyére vonatkozó sok értékes adaton kívül a XXI-ik magyar balneológiai kongresszuson elhangzott értekezéseket találjuk. Az egyik, Hollaender Hugó dr.-nak a szunyog-barczról írott télmőr és alapos értekezése most a nyaralás idején szélesebb körű érdeklődésre tarthat számot. Bemutatjuk belőle azt a részt, mely a szunyognak különféle szagos anyaggal való távoltartásáról szól.

A szunyogüzés egyszerűbb fajtáihoz, a bálóval való védekezésen kívül, a különféle szagos anyaggal való profilaxis tartozik. A szagos anyag részint a meztelen testrészekre fölkenve illó párái által gátolja a szunyog közeledését, részint mint élő, illó olajtartalmú növény tartja az ültetvény helyét szunyogtól mentesen, részint pedig meggyújtva füstalakban űzi el a ház és egyéb lakóhely közeléből a kellemetlen bogarat.

A szunyognak a szag iránt való nagy érzékenysége ismeretes. E gyengéjét méltán föl lehet használni saját kárára és az emberek hasznára, annál is inkább, mivel a mechanikus védőeszközök alkalmazása — bármily megbízható és egyszerűek is azok — sok esetben leküzdhetetlen nehézségbe ütközik. Szabadban, dolgozó munkást, utast, katonát küntartózkodása egész idejére fátyollal, keztyűvel és teljesen áthatolhatatlan ruhával ellátni éppen a nagy meleg idején alig lehetséges, nem is

szólva a kényelemhez szokott és kényelmet kívánó fürdővendégről.

Szükségesnek látszott ezért olyan anyagot vagy szert találni, melynek szagát vagy kigőzölgését a szunyog nem képes elviselni, hogy azután az ember bőrére dörzsölve, vagy rubájára fröccsentve, a körülötte ólálkodó szunyogot szagával elriassza. Ez óvószernak továbbá olyannak kellett volna lennie, mely egyszeri alkalmazása után a szunyogra gyakorolt visszataszító hatását legalább öt-tíz óra hosszat megőrizze, a használó embere teljesen ártalmatlan, sem piszkító, sem bűzös, de könnyen előállítható és olcsó legyen.

Ilyen szernak fölfedezésén vagy laboratóriumi előállításán több tudós fáradozott. A főbb próbaanyagok voltak: állati zsiradékok (lanolin, disznózsír, csukamájolaj), növényi zsiradékok és illó-olajok (oliva- riczinus-, nyírfa-, mastix-, babér-, mustár-, eukaliptusz-, terpentín-, kajeput-, fenyő-, szerecsendió-, kömény-, zsálya-, rula-, szegfű-, keserűmandula, fahéj-, ániza-olaj), ásványi zsiradékok (vazelin, vazelin-olaj, petróleum), továbbá esszenciák (mustáresszencia, kámforszesz, mentol, ammoniák, benzaldehid) különféle növények pora vagy forrázata (dobány, eukaliptusz, fogbagyma, vörösbagyma, zsitrom, narancs, stb.), kátrányos víz, kölni víz, savak (eczet, karbol-, szaliczil-sav), jodoform és végül oly állapot kivonata, melyek a szunyogcsipéssel szemben menteseknek látszanak (nébány büllő, kétéltű bal). Az említett szagos szereket a legkülönbözőbb alakban alkalmazták, így mosdóvíz, kenőcs, pomádé, parfüm, szappan alakjában, a nélkül, hogy a hozzájuk fűzött várákozásnak csak egyikök is megfelelt volna. A legtöbbnek az a hibája, hogy szaga a friss, mozgó levegőn könnyen elillan, mire hatása is elvész. Leginkább használható még a terpentínolaj (terpentín-szappan) és a jodoform; kevésbé a mentol, szerecsendió, kámfor és fogbagyma. (Innen magyarítható különben az az ósrégi szokás, hogy némely vidéken a lakosság a láz ellen mintegy amulet gyanánt kámforral vagy fogbagymával megtöltött zsákokkákat hord a nyaka körül.) Osborn az ammoniákok, Weed a petrolomot, Nuttall (a kanadai benzölöt-tektől eltanult) kátrány- és táblaolaj keverékét dicséri. Többen az eukaliptuszolajnak magasztalják szunyogüző hatását. Ujabbán ajánlják a következő keveréket: 5 csepp kreozot, 5 csepp eukaliptusz-olaj jól összekeverve 28 gram glicerinrel. Az éjszakai nyugalom biztosítására jó a lavendula-olaj, melyből este lefekvéskor egy cseppet a fejre, egyet pedig a vánkosra hintenek.

Talán mindezeknél jobb sikerű egy már százéves ellenszer, tudniillik a kénvirág, a melyet az olaszok használnak. Mindegyik hariesnyába fölbuzás előtt egy-egy kanálnyi kénvirágot kell önteni. A kénzsag, melytől a szunyog irtózik, a hariesnyából fölárad a többi ruba alá és kisebb adagokban kipárolog a szabadba. Ezt az eljárást a kolera ellen is, mint különösen jó óvómódot ajánljuk; és sajátságos, hogy a szunyogos tájakon a kolera valóban nagyobb mértékben szokott pusztítani, mint ott, a hol nincsen malária- és szunyogokozta kellemetlenség. Ebből talán arra következtethetünk, hogy a szunyog a kolerabacillust épen úgy, vagy még biztosabban terjeszti, mint a légy.

Hogy a lakóházat és környékét megvédelmezzék a szunyog kártékony és kellemetlen betolakodásától, a meleg országok szunyoglepte vidékein már régóta divatosnak különféle eljárások. Így a fatenyésztés, melyet, mint ismeretes, váltólázás vidéken mentesítő célra alkalmaztak. Bár az ilyen célra alkalmas nedvszívó fák főbaszna közfelfogás szerint a talaj szárításában áll

lebenségesnek tartja Nuttal, hogy például az eukaliptusz-ültetvényeknél e fák szunyogüző szaga is szerepel. Samhers is tapasztalta, hogy kertjének eukaliptusszal beültetett területét a szunyog kerülte. Eaton meg épen azt állítja, hogy a fejkárosra tett egynéhány eukaliptuszlevél a szunyogot távoltartja.

Egyiptomban a bázak környékét riczinusz-ültetvények által szokják szunyogtól mentessé tenni.

Szobák fertőtlenítésére leghatásosabb szernek bizonyult a szárított krizantémum-virág pora. A dalmát, montenegrói és a trieszti származású készítmény a legjobb. Ez a szer a legkülönbélebb keverékekben és formákban kapható a kereskedésben, és újabban, főleg Olaszország egészségtelen vidékein, keresett árucikk. A zampironi kis füstölő gyertyácska, mely krizantémumpor és kálisálétrom keverékét tartalmazza, meggyújtva, biztonságban tartja a szobát éjszakán át. Zanzolina névvel Celli hozott forgalomba egy szunyogüző porkeveréket, mely egyenlő rész krizantémum- és valeriana-porból készül. Mindkét szerre vonatkozó használati utasítás a következő: Mindeniket naplementével kell meggyújtani a szobában, tárt ablak mellett. Középtérfogatú szoba számára három szál zampironi-gyertya, vagy egy evőkanálnyi zanzolina-por elég. Mibelyt a füst szertegomolyog, a szoba zugaiban elbujt szunyogok kimenekülnek a számnakra elviselhetlenné vált levegőtől a szabadba. Mikor a füstölő-szer fele elégett, be kell tenni az ablakot és másnap reggelig zárva tartani. Az ajtó nyitását is lehetően kerülni kell. A szoba levegője az emberi orr számára tűrhető marad.

Egyébiránt nincs is igen szükség ilyfajta műfűstre. A szunyog finom szaglóérzéke a közönséges tüzelőfa füstjétől is irtózik. Rég jól tudja ezt a nép is, mely rőzsetűzzel riasztja el a szunyogot háza közeléből. A kapadomány is jó szer.

KÉPEINKHEZ.

A hédervári kastély.

Hédervár Győr vármegyéhez tartozó kisközség. Alig 1000 lakossal. Egyes térképeken talán fel sem található. Azért mégis nevezetes hely ősidők óta. Az ősi Hédervár nemzetség ugyanis, amelynek adoptált utóda gróf Khuen-Hédervár Károly jelenlegi miniszterelnök és belügyminiszter, ebből a községből veszi eredetét, jobban mondva a község és a tulajdonosa egymásnak nevet adtak.

Az említett nemzetség őse, egy Heinrich vagy Heidrich nevű német lovag volt, a ki valamikor a XI. század elején negyven páncélos vitézzel vándorolt be Magyarországra és felajánlotta szolgálatát a királynak. Vendégszerető fogadtatásra talált, kiváló magaviselete és vitéz tettei folytán megkedvelte magát a királyllyal, birtokokat kapott adományba s ezek egyikén — a mostani Hédervár község helyén — épített egy várat, melyet a saját magyaros hangzásúvá tett nevével, Hédervárának nevezett el. Fiai, unokái jó magyarok s előkelő állásu egyének lettek mind. Sokszor beírták nevüket a magyar történet könyvébe. Sőt sokszor csinálták is ezt a történetet. Volt köztük királyi kancellár, tárnokmester, országbíró, erdélyi vajda s néhány főpap, sőt érsek is. A család egynéhány tagja még a nádori méltóságot is viselte, pedig — a mint tudjuk — ez volt akkor a legelső főméltóság az országban és hatalma is több volt,

mint pl. egy miniszterelnöknek. Ez a nagyhatalmu és tekintélyű család azonban férfiaon 1680-han teljeseen kibált s azóta kétszáz esztendeig már csak egy fiúsított leánya on, majd pedig az ennek utóda által adoptált jelenlegi miniszterelnökben él tovább.

A történelmileg híres ősi kastély azonban, melyet a maga egészében és egyes részleteiben a jelen számunkban közölt képeken olvasóinknak bemutatunk, megmaradt s áll még ma is gyönyörű parkjával.

Kedvencz tartózkodási helye volt ez a család minden tagjának mindig s a mostani miniszterelnök is itt tölti minden szabad idejét; mihelyt meg tud szabadulni pár órára a kormányzás nehéz gondjaitól, már siet Hédervárra s egész napját azoknak az ősi fának árnyékában tölti, melyek alatt valamikor Kont, «a kemény vitéz» pihent.

HIREK.

Ellenszegülés és támadás. Pálfi Sándor csendőr és Komlós Albert próbacsendőrből állott mátészalkai örsbeli járőr, aug. 11-én a szatmármegyei Mátészalkán idősb Szőke József és ifjabb Szőke József ottani lakos, nagyerőjü hirberlt verekedők által, szolgálati fellépésük alkalmával megtámadtatván, annak mindkét tagja könnyen meg is sebesített. A járőr, bántalmaztatása után, a támadók ellen forgópisztolyt használt, minek következtében idősb Szőke József hasán és csipőjén, ifjabb Szőke József pedig bal vállán találva, előbbi életveszélyesen, utóbbi pedig könnyen megsebesített. — A torontálmegyei Opáva községben, augusztus 10-én, este 10 órakor Dobos István ottani örsbeli csendőr cz. örsvezetőt, sétája közben nyolcz legény kövekkel megdobálta, dorongokkal felfegyverkezve megtámadta és könnyen meg is sebesítette. Dobos cz. örsvezető szorongatott helyzetben a támadók ellen kardjával védekezett s azok közül négyet súlyosan, de nem életveszélyesen megsebesített.

Meglepett cigányok. Kovács Bálint csendőr cz. örsvezető és Pinter József próbacsendőrből állott nagykövéri örsbeli járőr, augusztus 14-én este 1/2 10 órakor, portyázás közben, a temesmegyei Bükkfalva község határában elterülő kukoriczásban egy cigánykaravánra hukkant. A karaván a járőr láttára kocsikra kapva, a járőrre való lövöldözés közben menekülni igyekezett. Járőr a karavánt üldözőbe véve szintén lőfegyvert használt, minek következtében Lakatos Lyuba és Lakatos Mária kiejenői cigányok halálos, Ajtai János mezőherényi cigány pedig életveszélyes sérülést szenvedtek, egy ló pedig elhullott. A járőr fegyverhasználatát a karaván férfitagjai a kocsikról leugrálva, azoknak visszahagyása után, a sötétben elmenekültek. Járőr hat kocsiban 12 asszonyt és 18 gyermeket Nagykövéri határáig üldözve, elfogott. Az elmenekült cigányok után a nyomozást Somogyi Antal járőrmester, egy nyolcz főből álló járőrrel folytatja.

Pénzhamisítók elfogása. A borsodmegyei Borsodnádasi és Balaton községekben az utóbbi időben több egykoronás és 20 filleres hamispénnel bozattott forgalomba. Ruzsnyák András örmester, járdánbázai őreparancsnok erről tudomást véve, a nyomozást az őrs legénységével bevezette s 3 1/2 napi nyomozás után sikerült a tettészeket Böhm Lajos borsodnádasi lakos gépész és Kuszbart János balatoni lakos személyében kideríteni. Nevezettek elfogva, a náluk előtalált hamis egykoronás és 20 filléresekkel s a pénz készítéséhez használt két drb. présrel együtt, a miskolczi kir. ügyészségnek átadattak.

KÜLÖNFÉLÉK.

Az elefánt a mezőgazdaságban. Afrika rengeteg területének mezőgazdasági hasznosításba vétele elé leküzdhetetlen akadályt gördít az, hogy a cece-légy marásától a ló és az összes többi hasznos háziállat, a melyek nélkül mezőgazdasági művelés elképzelhetetlen, elpusztul. Sokfelé próbálkoztak már a zebra megszelidítésével, de eddig számottevő eredmény nélkül. Belgium afrikai nagy gyarmatán, Kongó államban végre az elefánttal tettek kísérletet s mint a belga kormány hivatalosan jelenti, az eddigi kísérlet kitűnően bevált s különösen a rizsföld művelésénél az elefánt fölöttébb használatónak bizonyult. Kongó államban külön vállalat alakult, mely eddig 54 elefántot nevelt és idomított a mezőgazdaság használatára.

A Szimplon-alagut forgalma. A Szimplon-alagut szükséges voltát mi sem igazolja jobban, mint a rajta lebonyolódó forgalom gyors emelkedése. A legutóbbi öt év alatt átment személyeket és szállított rakományok súlyát a következő számok tüntetik föl: 1906-ban 266,000, 1907-ben 365,000, 1908-ban 375,000, 1909-ben 376,000 és 1910-ben 497,000 utas. A szállított teherárú-forgalom ugyanez idő alatt a következő volt: 1906-ban 26,000, 1907-ben 75,000, 1908-ban 81,000, 1909-ben 102,000 és 1910-ben 135,000 tonna. Az 1910. év nagy emelkedése mutatja, mennyire sürgős már a tervbevett párhuzamos második alagut kiépítése. A befejezéséhez közeledő Löttschberg-vasut és alagut szintén jelentékenyen fogja emelni a Szimplon-vaaut forgalmát.

Szerkesztői üzenetek.

A szerkesztőség a szolgálattal kapcsolatos kérdésekre és névtelen levelekre nem válaszol, kéziratot vissza nem ad, levélben pedig csak igen kivételes oly esetekben válaszol, ha a válasz — kényességénél fogva — nyilvánosan meg nem adható. Kérjük ennél fogva olvasóinkat, hogy leveleikkel bélyeget ne küldjenek.

Kis örs. Forduljon kérelmével az illető iskola igazgatóságához.

K. J. Örsvezető. Forduljon valamelyik ménesbirtokjóságigazgatóságához, (pl. Mesőhegyesre), az útbaigazítást ott kaphatja meg. A kérvény magántermészetű és mivel nem érinti az ön személyét, így az nem tartozik a szolgálati utra. Bélyeget lapunk

javára bevételztük. Jövőben teljes nevét írja alá, különben nem adunk feleletet.

111. Rendelkezés erre nincs, hacsak felettes parancsnokságuk e tekintetben nem intézkedett, miről nekünk tudomásunk nem lehet. Ha sérelmesnek tartják, tegyenek jelentést. Az esetben, ha tényleg úgy van mint írja, úgy az nézetünk szerint nem helyes. 2. Ha az általányt felveszi, ő köteles mosatni. 3. A «Pótlék» XIV. fejezet 3. pont ntolaó bekezdése világosan megmondja, hogy nem, miért kérdez ilyent?

F. A. Parajd. Nyugdíj nem, hanem csak temetkezési járulék illeti meg.

13. Ha önök úgy vannak informálva, akkor többet tudnak, mint mi, mert ennek még csak hírért sem hallottuk.

27. Igen. 2. Kiki a eaját szállójében.

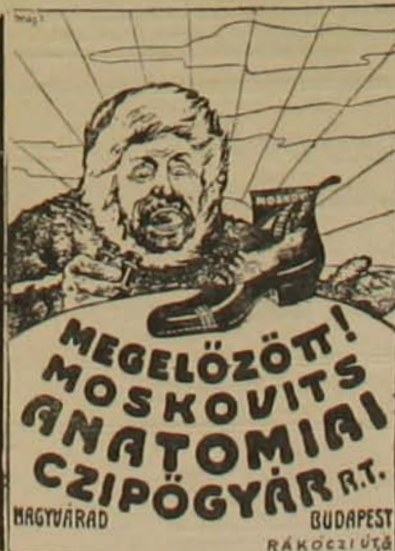
V. S. Nem. Mihelyt megszakitás van, az előbbi szolgálati idő nem számít.

H. J. 2. «Az örsfőzőnők» című czikke nem közölhető. Eltekintve attól, hogy a közzéadókodás bajait egészen másutt keresi, mint a hol azok tényleg megvannak s nem azért nem ehetik a csendőr erőtadó húsételt, mert az erre szükséges pénz az örsfőzőnőre kell s így ez indokul egyáltalában nem szolgálhat, nem közölhető már azért sem, mert a terv kivihetetlen s nagyon sok pénzbe kerülne, mert az ön számításait ée 200 örsöt véve alapul 48000 korona évi kiadás hárulna e czimen a kincstárra s ugyanannyi az örsök összlétszámára. (Kétekem, hogy az örsfőzőnők tudománya ennyi pénzt megérjen.) Még egyet! Igen sok orvos szerint nem a hús adja az erőt, vagy legalább is nem a hús egyedül. Sok ember alig eszik évente kétszer-háromszor húst s mégis oly egészséges, mint a makk; — viszont a eok húsevés rheumás, idegességet s más hasonló bajokat idéz elő. A mi embereink legtöbbje nem egészségi szempontokból részesíti a húst előnyben, inkább azért, mert elkényeztetett úri gyomra irtózik a fűszelktől, a melyet pedig tisztí előljárja nagyon zivresen megeszik.

Sz. J. III. cz. örsv. A megismételt helyszíni szemle eredményét tárgyaló czikke nem közölhető.

Sz. J. cz. örmester. «Néhány szó a cigánykérdéshez» című czikke — miután az abban foglaltakat mások már régen és többször elmondották — közlésre nem alkalmas.

875. A kérdezett mondat (Lasciate ogni speranza voi ch'entrate...) Dante Alighierinek «La divina commedia» költeménye «L'inferno» című részének harmadik ekekében foglaltatik. Helyes olasz kiejtése (magyaros írással) ez: «Lassáte onyi speranza, voi, kentráte»; magyar fordításban «hagyjatok fel minden reménynyel, ti, kik ide beléptek». Dante szerint ez a mondás a pokol kapujára van felírva.

MOSKOVITS

anatomiai czipő- és csizmagyár részv.-társ.

M. kir. csendőrség, bosznial csendőrség, cs. és kir. közöshadsereg szerződ. szállítói

Budapest, Rákóczi-út 6. sz.

Nagyvárad

Ajánlja elsőrendű chevro- és boxbőrből készített különlegességeinek szerződéses árban, részletfizetési kedvezmény mellett szállítását. " " "

Kivánatra árjegyzéket bármintve küldünk

HIVATALOS RÉSZ.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Nyugállományba helyezettek:

1911 szeptember 1-ével:

Szakács György, m. kir. VIII. számú csendőrkerületbeli járásörmester, a megejtett felülvizsgálat alapján mint «rokkant, mindennemű népfelkelési szolgálatra nem alkalmas».

Választott lakhely: Ko sutbfalva (Bács-Bodrogmegye).

Kovács János I., VI. számú csendőrkerületbeli járásörmester, a felülvizsgálati szabály 3. §. 1. bekezdése alapján.

Választott lakhely: Simontornya.

Okiratilag megdicsértettek:

A m. kir. VII. sz. csendőrkerületi parancsnokság által: Szakács Lajos cz. őrsvezető II-od altiszt, e y három vármegye területére kiterjedt 21 rendbeli templombetörés által elkövetett lopás büntette, egy magánegyén kárára betörés által elkövetett lopás büntette, öt templomba való betörés által elkövetett lopás büntett kísérletének, szakértelemmel, leleményességgel, odaadó buzgalommal, fáradságot nem ismerő lelkiismeretességgel 737 órán át tartó nyomozás soráni kiderítése és tettesnek kézrekerítése és elfogásáért.

Gábor Simon csendőr cz. őrsvezető, mert egy három vármegye területére kiterjedt 21 rendbeli templombetörés által elkövetett lopás büntett, egy magánegyén kárára betörés által elkövetett lopás büntett kísérlet és két magánegyén kárára elkövetett lopás büntett kísérletének, szakértelemmel, leleményességgel, odaadó buzgalommal, fáradságot nem ismerő lelkiismeretességgel 737 órán át tartó nyomozás soráni kiderítése és tettesnek kézrekerítése és elfogása alkalmával járőrvezetőjét határozottan támogatta.

Schwáb József műórás és ékszerész
Szabadka, Fő-tér. ::

A m. kir. csendőrség szíves figyelmébe! Az a csendőr, aki órát, ókszeret akar vásárolni, úgy készpénz mint részlete, forduljon olyan czégghez, amely rövid 1—2 év alatt kizárólag csak a csendőrségtől 120 elismerő levelben részesült, ezen elismerést csak azért értik el, mivel a saját kezéből szabályozott óra egy hó alatt legfeljebb csak 5 perccel különbözhet. Kerem szíveskedjenek mintákat kérni. A mintáknak ára 8 koronától feljebb. 40

Előléptettek:

1911 augusztus 1-ével:

a m. kir. I. számú csendőrkerület állományában: Ivácson József, Szász Ferencz és Rákosi Gy. Zsigmond cz. őrsvezetők őrsvezetőkké;
az 5 évi csendőrségi szolgálat betöltése után:

1911 augusztus 6-ával:

a m. kir. I. számú csendőrkerület állományában: Jánosi István, Sinka János, Vargyas Antal, Áron Fratilla, Andone János, Darabant Ferencz, Ladányi Ferencz, Paskalin Miklós, Mibály László, Szabó Elek, Pakucs Ferencz, Henter Lajos, Nagy Bálint, Pazaistyán János és Zólyomi Bálint csendőrök; továbbá

1911 augusztus 16-ával:

a m. kir. II. számú csendőrkerület állományában: Hanek György, Bogsán Iván, Bakos András II., Hegyesi Imre, Bukarán Sándor, Rosiála Ákim, Medve Buza Pál és Somogyi Antal csendőrök, csendőr cz. őrsvezetőkké.

Lovaglási jutalomdíj.

A m. kir. VIII. számú csendőrkerület állományában: Kelesi Gábor cz. őrmester, Bóli János őrsvezető és Lugosán János cz. őrsvezető, 3—3 drb. 10—10 koronás aranyból álló lovaglási jutalomdíjban.

3-szori bekenésre meg-
szabadul kelle-
metlen láb-, kéz-
és hónaljizzadásától a Riesz-féle kenőcs használatával. 120 fillér beküldése ellenében bérmentve, utánvétellel 175 fillérért szállítja Riesz A. gyógyszerész Szent János gyógyszerháza, Budapest, Széna-tér 1. (Azelőtt Kiskunhalas.) Értéktelen utánzatoktól óvakodjék. — Postai szétküldés naponként. — Gyógyszerkülönlegességek nagy raktára.

VÁRNAY és FIA = BUDAPEST, =
VI., Liszt Ferencz-tér 9

könyvnyomda, könyv-, papir- és írószer-kereskedés, a magyar kir.
— csendőrségi hivatalos nyomtatványok legnagyobb raktára. —

...: Könyvek, levélpapírok, imakönyvek és írószerek dus választékban. ...:

Jegyzék a kitiltott őrsfőzönőkről bekötve
raktárunkon kapható.